

DESALNIETTEMIN DOPING BIJ DE VIS

PIETER VAN DOOREN

Een Nederlandse wiel- en schaatstrainer krijgt vandaag een doctoraat in de sportwetenschappen voor de stelling dat Lance Armstrong zijn zeven Rondes van Frankrijk dan wel gewonnen heeft *met* epo, maar niet *door* epo. Waarschijnlijk dan toch, want de kersverse doctor wil hem vrij spreken bij gebrek aan bewijs. Elders in de wetenschap valt enig hoogglach te horen.

Het meningsverschil gaat uiteindelijk over wanneer een voordeel verwaarloosbaar wordt. Als epo een topatleet niet eens een procent extra geeft, terwijl wielrijzen meer dan twintig procent energie bespaart, wat zit je dan nog te focussen op epo, zegt de ene. Als je na weken koersen de Ronde kunt winnen met ocharme acht seconden verschil, wat zit je dan nog te beweren dat kleine haken niet helpen, riposteert het andere kamp.

Makkers, staakt uw wild geraas, de wetenschap is alweer veel verder. Wat zou men sjoemelen voor een procentje min of meer, als het ook met vijftiend procent tegelijk kan? Daar worden zelfs die van Volkswagen bleek van.

De truc? Vissenhemoglobine. Vissen kunnen vijftig keer efficiënter zuurstof aan hun weefsels leveren dan mensen, schrijven een Australische en een Canadese bioloog in het vakblad *Plus One*. Geen menselijke spurtbom die aan een vis kan tippen.

Gewoon een regenboogtrui kruisen met een regenboogforel en je hebt een kampioen die alles en iedereen van de tabelletjes fletst. Records met een visluchtje, dat wel.

'Voor de vissen was de verhoogde zuurstofafgifte een van de belangrijkste stappen in vierhonderd miljoen jaar evolutie', zei Colin Brauner, een van de onderzoekers. De wielersport is nog niet eens vierhonderd jaar bezig, dus u kunt zich indenken welke grote stap ze aan het zetten is.

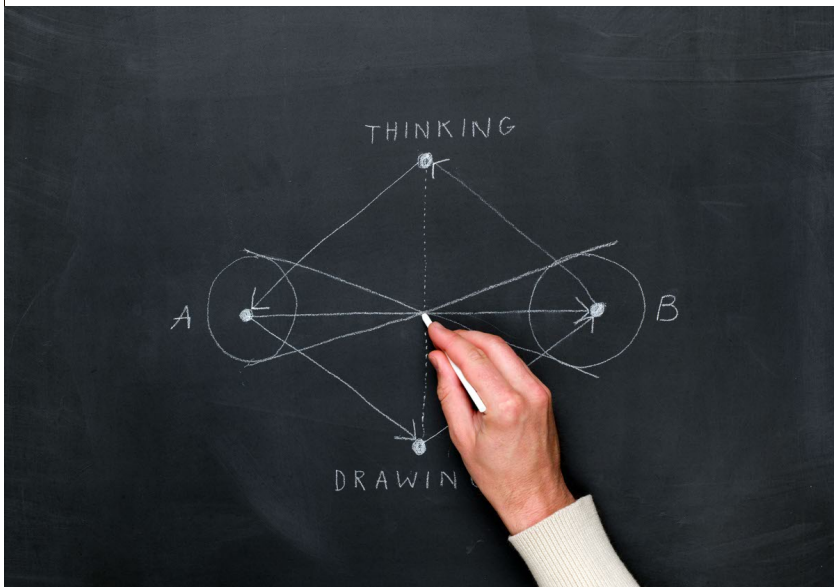
Al gaat dat wel eenzame kampioenen opleveren, die geen miss meer in de billen zullen kunnen knijpen. Het is mij bevestigd uit feministische bron: als er iets is waar vrouwen geen nood aan hebben, dan is het een vis op een fiets.

Makkers, staakt uw wild geraas, de wetenschap is alweer veel verder

'Het is zo moeilijk, die vergaarbak van ellende en daartegenover dat amusement. Allemaal in één programma, heel vreemd'

De Nederlandse schrijver **KEES VAN KOOTEN** had geen zin om in 'Van Gils & gasten' te praten over zijn 'moppenboekje' net na het verhaal van een huilende Rwandese vluchteling.

Nikolaus Gansterer, 'Thinking drawing diagram'. © Nikolaus Gansterer

'DRAWING/THE BOTTOM LINE' IN HET SMAK

Tekenen is denken

De tekenaar als dromenvanger, als sporentrekker, als performer: achter elke hoek van 'Drawing/The bottom line' beland je in een andere wereld. Het Smak opent vandaag een tentoonstelling om uitgebreid in rond te dwalen. **GEERT VAN DER SPEETEN**

Francis Alys volgde de Palestijns-Israëliëse demarcatielijn. © Francis Alys/David Zwirner

Tekenen is het fundament van de kunst, de basis en het begin. Dat het voor hedendaagse artiesten ook een onuitputtelijk medium is, demonstreert het Smak in een tentoonstelling die een verrassende hoeveelheid aan varianten exploreert. Ze vult de volledige benedenverdieping en gunt enkele kunstenaars ook een eiland met een ruimere presentatie. Onder hen Mark Manders, Elly Strik, Ante Timmermans en Francis Alys.

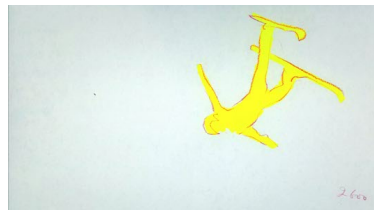
Een handvol van de 53 deelnemende kunstenaars ging ter plekke aan het werk. Rechtstreeks met houtskool op de muur, maar ook met kortden zoals Julian Göthe in de entreehal. Zijn geometrische compositie verwijst naar theater en cinema. Esthetisch bekoorlijk werk, zoals Göthe maakt, botst al van bij de start met geëngende kunst. Marc Bauer verwerft in zijn muurtekeningen het biografische met het historische. Hij portretteert zijn familie als vluchtelingen, en beeldt ook een oorlogssituatie af vanuit het perspectief van een drone.

Bij de blikvaarders horen nieuwe werken van Michaël Borremans en Thierry De Cordier. De reeks *Sculptural installation for abandoned airport* is licht atypisch voor Borremans. Niet de vervreemding, maar

schaal en ruimte spelen de hoofdrol. De Cordier presenteert 'definities van God' in inkt, in zijn bekende hanenpoten-schrijftuur. Zijn dicht beschreven bladen, waar hij twee jaar aan werkte, maken duizelig door de grote hoeveelheid tekst. De toeschouwer verliest zich in letters – en in de oneindigheid.

Verfspoer

Het Smak wilde met *Drawing/The bottom line* geen klassiek overzicht brengen. 'Virtualiteit en tekentalent waren niet ons uitgangspunt', zegt Philippe Van Cauteren, samen met Martin Germann de curator van de tentoonstelling. 'Tekenen wordt vaak voorgesteld als een kwetsbaar en persoonlijk genre, waarin huiselijkheid en intimiteit goed gedijen. Maar tekenen is juist een heel flexibel medium. Voor veel kunstenaars is het een manier om te denken. In elke lijn schuilt een mogelijk beeld.' Vanuit die optiek wordt ook Francis Alys binnengehaald bij de tekenaars. De in Mexico residentie Belg vertrekt van de lijn en de wandeling. *The green line* is een van zijn sleutelwerken, een video die hier een royale opstelling krijgt. Alys volgde in Jeruzalem de demarcatielijn tussen Palestijnen en Israëlisch grondgebied en trok daarbij een verfspoer. Zijn eigen commen-

Video still van Thomas Bogaert. © Thomas Bogaert

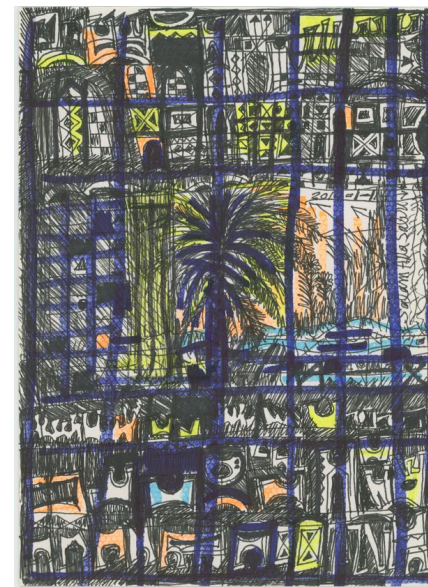
Michaël Borremans. © Michaël Borremans

Matt Mullican tekent onder hypnose. © Matt Mullican

Gabriel Orozco: verstilde collages. © Gabriel Orozco

Salam Atta Sabri, 'Letters from Baghdad'. © Salam Atta Sabri

taar spreekt boekdelen: 'Soms kan iets politiek een politieke waarde krijgen, of omgekeerd: iets politiek een poëtische dimensie.'

Ook andere deelnemers zoeken de grenzen op, of het extreme. Matt Mullican maakt zijn krabbelttekeningen onder hypnose. William Anastasi toont het resultaat van één uur blind tekenen. En de Algerijnse kunstenaar Abdel Abdessemed bungelde ondersteboven aan een touw uit een helikopter, om op de grond een cirkel te tekenen. Zijn werk, dat over uitsluiting gaat, noemt hij geen performance maar een 'daad'.

Stripverhaal

Veel in *Drawing/The bottom line* neigt naar de abstractie of het conceptuele. Maar er is ook een goed vertegenwoordigde categorie van verhalenvertellers en scheppers van een eigen wereld. Jim Shaw zou je zelfs een dromenvanger kunnen noemen. Sinds 1992 noteert hij in stripverhaalachtige tekeningen, vol bizarre associaties, zijn dromen. Even gedetailleerd, bijna kinderlijk, zijn de tafereel vol ridders en piraten van Jockum Nordström. De Amerikaan Raymond Pettibon, goed thuis in punk en rock, is vertegenwoordigd met vroeg werk dat hij inleverde voor fanzines.

'Foto-realistisch' zijn de portretten van Andrea Bowers. Haar tekeningen lijken wel vertraagde snapshots. Ze baseert zich op beelden uit de massamedia, van activisten van diverse pluimage, die ze met zorgvuldig gebruik van grijswaarden isoleert en overtekent.

Tekenen is geen discreet, op zichzelf staand medium meer, zo demonstreert deze tentoonstelling. De tekenaar is onvoorspelbaar en persoonlijk. Hij vertraagt of versnelt. Hij wroet, gromt en zoekt. Vaak drukt hij zich direct fysiek uit. Hier en daar vind je staaltjes pure grafische poëzie, zoals de tactiele werkes van Bart Stolle of de bladen van Gabriel Orozco, die verstilde collages maakt van de afdruk van bladeren en handen.

Fraai is ook de *Dead Sea drawing* van Edith Dekyndt: een video van een ondergedompeld blad papier, waarop het zoute water grillige golven vormt. Ook de zee hoort bij de meester-tekenaars, zoveel is zeker.

'Drawing/The bottom line', tot 31 januari in het Smak in Gent. ★★★★★
Ook 'A line is a line is a line' toont actuele vormen van tekenkunst. In CC Strombeek-Bever tot 13/12.